



FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1055 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 1/441-6501 ☎: 06-1/441-6502

✉: titkarsag@repate.hu

🌐: www.repate.hu

Ügyszám: FRP/471/2016/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

157/2017. (VII. 6.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) panaszos¹ és kk. panaszos, II. r. panaszos, továbbiakban: a panaszos fia) 2016. november 21-én előterjesztett **panaszát** a 2017. július 6-án megtartott zárt ülésén hozott döntése alapján

á t t e s z i

az intézkedést foganatosító szerv – B. városi Rendőrkapitányság – vezetőjéhez.

A vizsgált ügyben egyrészről alapjogot sértő intézkedés nem történt, másrészről alapjogot sértő intézkedés nem állapítható meg.

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos elektronikus levélben előterjesztett beadványában — melyet a Testület felhívására határidőben, 2016. december 7-én aláírásával is megerősített — a rendőrség 2016. november 9-én, a * Megyei Pedagógiai Szakszolgálat egyik Tagintézményének épületében foganatosított intézkedését kifogásolta.

I.

A panaszos beadványában előadta, hogy 2016. november 9-én a válófélben lévő felesége, korábbi megállapodásuk ellenére elvitte 10 éves fiukat, a II. r. panaszost a * Megyei Pedagógiai Szakszolgálat * Tagintézmény nevelési tanácsadójába, hogy a fél évvel korábban abbahagyott terápiát folytassák.

A panaszos fia jelezte, hogy ott lesz és kérte őt, hogy a panaszos látogassa meg, hogy találkozhassanak. A foglalkozás megkezdése előtt a panaszos fia azonnal jelezte a

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

pszichológusnak (G. J.), hogy nem kívánja és nem is hajlandó a terápia folytatására, mert elfogultnak tartja az édesanya irányába, nem meri elmondani az érzéseit, mert a pszichológus azokat visszamondja az anyának, aki ezért megbünteti a fiút. A pszichológus nem volt hajlandó elfogadni a fia álláspontját és erőszakkal kívánta a gyerekre kényszeríteni a terápiát. Ettől a gyermek sokkos állapotba került, a panaszosba kapaszkodott, és tőle várta a védelmet.

Az események láttán G.J.-t a munkatársai meggyőzték, hogy hagyjon fel a kényszerítéssel és engedje el a terápiát. Megbeszélték, hogy nem lesz kezelés és a fiú hazamegy az anyjával. Eddigre a panaszos fia sajnos teljesen „besokkolt”, görcsösen a panaszosba kapaszkodott, nem engedte őt el, hiába próbálta őt a panaszos közel egy órán át megnyugtatni, nem járt sikerrel. A gyerek az anyját vagy a pszichológust nem hallgatta meg, még csak rájuk nézni sem volt hajlandó. Más, ott dolgozó pszichológusok is próbálkoztak a megnyugtatóval, de sikertelenül.

Ezt követően a pszichológus —a panaszos szerint visszaélve hatalmával— rendőrt hívott. A hívás után kikerülő rendőrök először tájékoztatást kértek a jelenlévőktől. A szolgálat munkatársa ekkor azt mondta, hogy a gyermek nem hajlandó elengedni a panaszost. Először lelki terrorral próbálták, majd később testi kényszer alkalmazásával szakították el a fiát tőle. A fizikai kényszer miatt a gyermek hisztérikus állapotba került, azt üvöltötte, hogy engedjék el. Erre válaszul a rendőrök megfenyegették, hogy ha nem nyugszik le, megbilincselve viszik el.

Az eset alatt a panaszos nyakában lógott a mobiltelefonja, bekapcsolt diktafonnal. Nagy a külső zaj, ennek ellenére a legvégén történt fenyegetés kivételével rögzítette az eseményeket.

A panaszos kérte a történetek kivizsgálását.

II.

A Testület az ügy érdemi vizsgálata, a tényállás pontosabb megismerése érdekében felvilágosítást kért az ORFK Ellenőrzési Szolgálatán keresztül az illetékes rendőri szervtől, valamint megküldeni kérte az ügyvel kapcsolatos rendőrségi dokumentumokat és a konkrét kérdésekkel kapcsolatban a rendőrség álláspontját. A rendelkezésre bocsátott iratokból az alábbi releváns tények voltak megállapíthatóak.

1) Az intézkedés napján készült biztonsági végrehajtásáról szóló jelentés (továbbiakban: elsődleges jelentés) szerint Gy. T. c. r.zls. és Sz. I. r. zls. a szolgálatuk teljesítése során azt az utasítást kapta a megyei TIK-től, hogy menjen a P. város, R. u. *. szám alatt lévő Nevelési Tanácsadóba, mert onnan bejelentést tett G. J. pszichiáter, hogy egy elbeszélgetésre érkezett kiskorúnak a mentővel való elszállítását kéri.

A helyszínen a bejelentő fogadta őket, aki elmondta, hogy elbeszélgetésre érkezett a panaszos fia az édesanyjával, majd ő érkezésüket követően odament az édesapa (a panaszos) is, és a volt feleségével szóváltásba keveredett. A gyerek ezután megfogta édesapját és nem akarta elengedni, majd közölte, hogy nem hajlandó semmit csinálni, hanem haza akar menni a panaszossal.

A bejelentő elmondta továbbá, hogy a Megyei Kormányhivatal 2016. május 29-én kelt határozatával ideiglenesen korlátozta az édesapa láthatási jogát, valamint elmondta, hogy a gyermeket korábban a *** Ambulancia Pszichiátriai Osztályán kezelték.

(A Testület megjegyzi, hogy a határozat dátumát véletlenül elírták a jelentésben, ami a jelentéshez csatolt határozatból állapítható meg; a határozat kelte 2016. szeptember 29.)

Fentieket követően meghallgatták az édesanyát, aki a pszichológus által elmondottakat megerősítette. Ezt követően meghallgatták a panaszost, aki elmondta, hogy valóban korlátozva van a láthatási joga, viszont azért érkezett a Nevelési Tanácsadóba, mert szerinte a volt felesége nem jól neveli a gyermeküket és ezt szeretne volna megbeszélni vele. Elmondta, hogy arról nem tehet, hogy a gyermeke miután meglátta, vele szeretne hazamenni.

A mentők 15 óra 22 perckor érkeztek meg a *** forgalmi rendszámú gépkocsival, K. F. vezetésével. A mentősök közölték, hogy a gyermeket orvosi vizsgálat céljából a *** Ambulancia Pszichiátriájára szállítják. A gyermeket az édesanya elkísérte. A helyszínen tájékoztatták az édesanyát a panasztételi lehetőségről, amit ő tudomásul vett.

A jelentés szerint a rendőrök Rtv. 29. 0 81) bekezdés szerinti igazoltatást és az Rtv. 37. § b) pontja szerinti —önmagát vagy mást veszélyeztető állapotban lévő személy érdekében — intézkedést foganatosítottak. Az intézkedés során kényszerítő eszközt nem alkalmaztak. Az Rtv. 33.§ (4) bekezdése alapján az előállítás okáról és az előállítás idejéről szóló igazolás nem került kiadásra.

2) Az 1) pontban ismertetett jelentéshez mellékeltek az illetékes Járási Hivatal ***/2016 ügyiratszámom meghozott határozatát, amellyel a panaszos fiát ideiglenes hatállyal elhelyezik az édesanyjánál. Egyúttal a gyámhivatal megállapítja, hogy a panaszos gondozási-nevelési joga szünetel.

A fellebbezésre való tekintet nélkül végrehajtható határozat indokolása szerint a gyermek édesanyja 2016. szeptember 20-án kérelmet nyújtott be a gyermek védelembe vétele iránt, mivel gyermeke 2016. szeptember 8-a óta az édesapjánál tartózkodik, azóta nem jár iskolába, az apa megakadályozza az anya kapcsolattartását. A Gyámhivatal eljárást indított, és környezettanulmányt, valamint szakvéleményt rendelt el.

Az édesapánál megtartott helyszíni szemle során megállapították, hogy a gyermek az apánál tartózkodik, azonban a lakás tisztasága és a lakókörnyezet kifogásolható, a lakás átépítés alatt áll, a fűtés árammal történik, de ennek nyoma nem látható. Az apa állítása szerint rokkantnyugdíjból él, azonban ezt nem tudta igazolni. A gyerekszoba minimálisan felszerelt.

Az illetékes Megyei Pedagógiai Szakszolgálat (továbbiakban: szakszolgálat) is megküldte szakvéleményét, amelyből kitűnik, hogy az apa a szakszolgálattal nem működött együtt. A

gyermek 2016. szeptember 8-án engedély nélkül az apjához ment, aki magánál tartotta a kiskorút és iskolába nem járatta. A vélemény szerint ez a változás a szakszolgálatnál folyó, átgondolt és építkező pszichoterápia folytatását megkönnyíti. A klinikai szakpszichológus veszélyeztetve látja a gyermek fejlődését, azonnali intézkedést sürget: a gyermek ideiglenes elhelyezését a másik szülőnél, aki stabil lakóhelyet tud biztosítani.

A Gyámhatóság beszerezte továbbá a *** Család-és Gyermekjóléti Központ környezettanulmányát, miszerint az anya kertes házi övezetben lakik, bejelentett munkahellyel rendelkezik. Az anya elmondása szerint azért hagyta el a gyermek apját, mert lelkiileg terrorizálta őket. A központ szerint a gyermeknek stabilitásra lenne szüksége ahhoz, hogy rendszeresen iskolába járjon és javuljon az iskolai teljesítménye. Az anya ellátja a gyermeket, veszélyeztető tényezőt nem tapasztaltak nála.

2016. szeptember 29-én felhívta a Gyámhatóságot S. L. szolgálatvezető, aki közölte, hogy előző nap délután megvizsgálták a kiskorú gyermeket és a pszichológus jelezte, hogy a kiskorú gyermek lelkiileg összeomlott, és javasolja a gyermek 24 órás felügyeletét a *** Gyermekpszichiátrián, de ennek az apa nem tett eleget.

Dr. K.I. gyermekorvos telefonon jelezte, hogy az apa és a kiskorú gyermek a rendelési időben megjelentek, ahol az apa a gyermek vizsgálatát kérte, gyógyszert akart felírni, de a papírok nem voltak nála. A doktornő azt tapasztalta, hogy a gyermek fenyegetve érzi magát és szorong, ezért kérte, hogy a gyámhivatal vizsgálja ki a helyzetet.

A határozat ezt követően a rendelkező részre vonatkozó jogszabályi környezetet ismerteti, amelynek ismertetésétől a Testület eltekint.

3) Az illetékes rendőrkapitány 2017. január 3-án kelt levelében a Testület rendőri intézkedésre vonatkozó kérdéseire az alábbiakról tájékoztatta az előadó testületi tagot.

2016. november 9-én 15 óra 10 körüli időben a megyei TIK utasítása alapján az illetékes rendőrőrs illetékességi területén járőr szolgálatot ellátó Gy. T. c. rtzls. és Sz. I. r. tzls. megjelent a P. város, R. u. * szám alatti Családsegítő szolgálat irodáján, mert onnan G. J. pszichiáter egy kiskorú személy mentővel történő elszállításához kért karhatalmi segítséget.

A rendőrkapitány a bejelentés hanganyagának beszerzése iránt külön intézkedett.

A kitérő rendőrök először a bejelentőt, majd az édesanyját és az édesapát hallgatták meg. A helyszínen tartózkodókat a meghallgatásukkal egy időben igazoltatták. A továbbiakban rendőri intézkedés foganatosítására nem került sor. a gyermeket és az édesapát is a pszichológus részletesen tájékoztatta a gyermek elszállításának okáról, annak szükségességéről.

A panaszos mindvégig együttműködő volt, a rendőrökkel tisztelettudóan viselkedett, az elhangzottakat láthatóan megértette. Az intézkedés során a kollégák – tekintettel a kiskorú gyermek jelenlétére- mindvégig nagyon empátikusan, még a legkisebb kényszer alkalmazásának mellőzésével igyekeztek intézkedni, a Kormányhivatal határozatában foglaltak végrehajtását biztosítani.

Kényszerítő eszközt nem alkalmaztak, még csak kilátásba sem helyezték az alkalmazását.

Az intézkedés befejezéseként a helyszínen 15 óra 22 perckor érkezett meg a mentő, aki a kiskorú gyermeket további orvosi vizsgálat céljából a *** Ambulancia Pszichiátriájára elszállították, az édesanya kíséretében.

4) A rendőri szerv 2017. január 30-án megküldte a bejelentés hanganyagát.

Az 1 perc 37 másodperc hosszúságú felvételen a Segélyhívó Központ és rendőri intézkedést kérő bejelentő beszélgetése hallható.

A bejelentő elmondja, hogy a *** Pedagógiai Szakszolgálatról telefonál, ahol pszichológusként dolgozik és hozzá páciensként érkezett egy gyermek, akinek válófélben vannak a szülei. A szülők közül az édesapa miatt nem tud a gyermekkel együtt dolgozni, ez egy hosszú ideje húzódó, elmérgesedett folyamat. A hívást fogadó fél ekkor közbeszól és megkérdezi, hogy rendőri intézkedést kér az illető ellen, aki zavarja a terápiát? A bejelentő megerősíti, hogy intézkedést kér, illetve elmondja, hogy ideiglenes gyámhivatali határozat van arról, hogy ebben az időpontban a gyermeknek az édesanyjával kell lennie és csak hétvégén találkozhat az édesapával. A diszpécser ezt követően pontos címet kér, ahová a rendőröknek mennie kell, tisztázzák azt is, hogy melyik oldalon található az intézmény bejárata. A diszpécser tájékoztatja a bejelentőt, hogy értesíti a rendőrségi ügyeletet, illetve megkérdezi, hogy a bejelentő ezen a telefonszámon elérhető-e, amiről a hívást kezdeményezte. Ezt követően a felek elköszönnek egymástól és bontják a vonalat.

III.

1) A Testület először azt vizsgálta, hogy a beadvány valamennyi részére rendelkezik-e hatáskörrel, illetve a beadványt a jogosult terjesztette-e elő.

a) Ennek keretében a Testület először azt értékelte, hogy a panaszt az arra jogosult terjesztette-e elő.

A Testület eljárását az Rtv. a IX. fejezetében, a Jogorvoslatok alcím alatt szabályozza. Az Rtv. 92. §-ának (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy az, „akinek az e törvény IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása alapvető jogát sértette [...] kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány, valamint a főigazgatók a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálja el”. A (3) bekezdés értelmében az (1) bekezdésben meghatározott esetekben a cselekvőképtelen személy helyett törvényes képviselője jár el, korlátozottan cselekvőképes személy helyett törvényes képviselője vagy meghatalmazottja is eljárhat.

A törvényes képviselők eljárási jogosultságát az alábbiak szerint vizsgálta a Testület.

A rendelkezésre bocsátott rendőrségi iratokból megállapítható, hogy a területileg illetékes Járási Hivatal határozatával a panaszos fiának ideiglenes hatályú, édesanyjánál történő elhelyezéséről döntött. A határozat egyúttal kimondta, hogy a panaszos gondozási-nevelési joga szünetel.

A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (továbbiakban Ptk.) 4:146. §-a rendelkezik a kiskorú jogállásáról és a szülői felügyeleti jogokról és kötelezettségekről. E jogszabályhely (2) bekezdése a szülői felügyelet tartalmát jelöli ki, e szerint a szülői

felügyelet a kiskorú gyermek neve meghatározásának, gondozásának, nevelésének, tartózkodási helye meghatározásának, vagyona kezelésének, törvényes képviselőjének jogát és kötelességét, a gyámnevezésnek és a gyámságból való kizárásnak a jogát foglalja magában.

Tekintettel arra, hogy a Járási Hivatal határozata a panaszos törvényes képviselőjének jogát nem, csak a nevelési és gondozási jogát korlátozza, ezért a panaszos fiával szemben fogantatott testi kényszer alkalmazásával kapcsolatban a Testület megállapította, hogy a panaszbeadványt az arra jogosult törvényes képviselő terjesztette elő.

b) A Testület a panaszbeadványban foglaltak kapcsán ezt követően azt értékelte, hogy hatásköri szabályai a sérelmezett események vizsgálatát mennyiben teszik lehetővé.

A Testület hatáskörét az Rtv. 92. § (1) bekezdése szabályozza. Eszerint akinek a IV–V. Fejezetben – a 46/A–46/C. § kivételével –, valamint a VI. fejezetben meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása (e fejezet alkalmazásában a továbbiakban együtt: intézkedés) alapvető jogát sértette, választása szerint

- a) panasszal fordulhat az intézkedést fogantatító rendőri szervhez vagy
- b) kérheti, hogy – amennyiben a panasz elintézése nem tartozik más eljárás hatálya alá – panaszát a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően, az érintett rendőri szerv kitételétől függően
 - ba) az országos rendőrfőkapitány,
 - bb) a belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szerv főigazgatója vagy
 - bc) a terrorizmust elhárító szerv főigazgatója bírálja el.

Az Rtv. idézett rendelkezése szerint tehát a Testület hatáskörébe kizárólag azon rendőri intézkedések tartoznak, amelyek az Rtv. IV., V. és VI. fejezetének alkalmazásával összefüggésben merülnek fel, más esetekben érdemi vizsgálatot nem folytathat. Ennek megfelelően a Testületnek

- a rendőri tevékenység általános elveinek és szabályainak érvényesülése (különösen: intézkedési kötelezettség, arányosság, azonosíthatóság, segítségnyújtási kötelezettség stb.),
- a rendőri intézkedések vagy azok elmulasztása (különösen: igazoltatás, ruházat- csomagjarmű-átvizsgálás, elfogás, előállítás, közlekedésrendészeti intézkedés stb.),
- a kényszerítő eszközök törvényes alkalmazása (különösen: testi kényszer, bilincs, vegyi eszköz, sokkoló, rendőrbot, löfegyverhasználat, csapaterő alkalmazása, tömegoszlatás stb.),

tekintetében van hatásköre eljárni és az adott intézkedést, cselekményt, vagy mulasztást vizsgálni abból a szempontból, hogy történt-e alapjogi sérelem.

A panaszos beadványában kifogásolta az ügyben érintett pszichológus tevékenységét, az álláspontja szerint a szakember hivatalával visszaélve kért rendőri intézkedést. A beadvány és iratanyag alapján nem derült ki pontosan, hogy pszichológusról, vagy pszichiáterről van szó, ugyanakkor az egyértelmű, hogy a szakember tevékenységére nem az Rtv., hanem egyéb, külön jogszabályok vonatkoznak, így a tevékenysége és szakmai felelőssége nem képezheti jelen vizsgálat tárgyát.

Fentiek okán a Testület a beadvány pszichológusra vonatkozó részeire hatáskörének hiányát állapította meg.

Erre vonatkozó panaszlelem hiányában a Testület nem vizsgálta a II. r. panaszossal szemben fogantatott biztonsági intézkedés jogszerűségét, ugyanakkor a panaszbeadvány és a

rendőrségtől kapott felvilágosítás alapján – figyelemmel a panaszolt intézkedés idején hatályos Rtv. és a Szolgálati Szabályzat rendelkezéseire – vizsgálta a rendőri intézkedés jogszerűségét, a rendőrök által használt és kilátásba helyezett kényszerítő eszköz használatot.

A Testület vizsgálata során megállapította, hogy a rendőri fellépés és intézkedés érintette a panaszosnak és a II. r. panaszosnak a Magyarország Alaptörvénye (a továbbiakban: Alaptörvény) Szabadság és Felelősség fejezetének XXIV. cikkében foglalt tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető jogát, valamint a II. r. panaszos Alaptörvény II. cikkében foglalt emberi méltósághoz fűződő jogát, alábbiak szerint.

2) A panaszos kifogásolta a rendőrök megjelenését, ezért a Testület ezt követően megvizsgálta, hogy a rendőrségnek keletkezett-e intézkedési kötelezettsége, azaz kellő jogszabályi felhatalmazás alapján kezdeményeztek-e intézkedést.

Az Rtv. 13. §-ának (1) bekezdése rendelkezik a rendőr intézkedési kötelezettségéről. A hivatkozott jogszabályhely szerint a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak.

A fenti rendelkezést a Szolgálati Szabályzat 8-9. §-a az alábbiakkal egészíti ki. A rendőr az általa észlelt vagy tudomására jutott és hivatalból üldözendő bűncselekménnyel – ha az elkövető ismert, annak megjelölésével – feljelentést tesz, vagy ha a nyomozó hatóság tagja, úgy hivatalból megteszi a szükséges intézkedéseket a büntetőeljárás megindítása érdekében. A rendőr a magánindítványra büntethető bűncselekmény észlelése esetén a feljelentés megtételére jogosult kérésére megadja a szükséges felvilágosítást. A rendőr szabálysértés észlelése esetén feljelentést tesz, vagy – jogszabály által meghatározott esetekben – helyszíni bírságot szab ki. A szabálysértést észlelő rendőr figyelmeztetést azon szabálysértés esetén alkalmazhat, amely miatt helyszíni bírságot szabhat ki.

A rendőrség feladatait tovább részletezi az Rtv. 2. §-a, miszerint a rendőrség védelmet nyújt az életet, a testi épséget, a vagyonbiztonságot közvetlenül fenyegető vagy sértő cselekménnyel szemben, felvilágosítást és segítséget ad a rászorulóknak. A rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.

Az Rtv. 24. §-a pedig a következőképp szabályozza a rendőrség segítségnyújtási kötelezettségét. Az (1)-(3) bekezdések szerint „a rendőr köteles a feladatkörébe tartozó segítséget, illetőleg a hozzáfordulónak a tőle elvárható felvilágosítást megadni. A magánérdekek védelme e törvény alapján csak akkor tartozik a rendőrség hatáskörébe, ha a törvényes védelem az adott körülmények között más módon nem biztosítható, vagy ha a rendőri segítség nélkül a jog érvényesíthetősége meghiúsulna vagy számottevően megnehezülne. A segítségnyújtás csak halaszthatatlan szolgálati érdekből tagadható meg, közvetlen életveszély esetén csak akkor, ha a segítségnyújtás miatt több ember élete kerülne közvetlen veszélybe.”

A rendőrségi iratok szerint a pszichológus tett bejelentést arról, hogy egy terápiára érkezett gyermekkel kapcsolatos munkáját a válófélben lévő szülők egyike, az édesapa (a panaszos) akadályozza, holott gyámhatósági határozat rendezi a láthatás kérdését és a bejelentés

időpontjában az gyermeknek az édesanyjával kell lennie, az édesapa nem jogosult látni a gyermekét.

A bejelentésekben megjelöltekre a Testület álláspontja szerint az alábbi jogszabályi rendelkezések hívhatóak fel.

a) Az intézkedés időpontjában hatályos Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 459. §-ában, az Értelmező rendelkezések között határozza meg a közfeladatot ellátó személy fogalmát. A jogszabályhely 12. pontjának j) pontja rögzíti, hogy a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben, valamint a szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról szóló törvényben meghatározott munkakörben foglalkoztatott személy e tevékenységének gyakorlása során, közfeladatot ellátó személynek minősül.

A Btk. 311. § -ban, a „Közfeladatot ellátó személy elleni erőszak” cím alatt a következő tényállás található: „A 310. § szerint büntetendő, aki az ott meghatározott bűncselekményt közfeladatot ellátó személy ellen követi el.”

[Hivatalos személy elleni erőszak

310. § (1) Aki hivatalos vagy külföldi hivatalos személyt

a) jogszerű eljárásában erőszakkal vagy fenyegetéssel akadályoz,

b) jogszerű eljárásában erőszakkal vagy fenyegetéssel intézkedésre kényszerít, vagy

c) eljárása alatt, illetve emiatt bántalmaz,

büntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a hivatalos személy elleni erőszakot csoportosan, fegyveresen vagy felfegyverkezve követik el.

(3) A (2) bekezdésben meghatározott csoport szervezője vagy vezetője öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) Aki hivatalos személy elleni erőszak elkövetésére irányuló csoportban részt vesz, vétség miatt két évig, a csoport szervezője és vezetője büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(5) Aki hivatalos személyt vagy külföldi hivatalos személyt az eljárása miatt bántalmaz, az (1)–(4) bekezdés szerint büntetendő akkor is, ha a bántalmazott a bűncselekmény elkövetésekor már nem hivatalos személy vagy nem külföldi hivatalos személy.

(6) Aki hivatalos személy elleni erőszakra irányuló előkészületet követ el, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(7) Nem büntethető a (4) bekezdés alapján a csoport résztvevője, ha a csoportot önként vagy a hatóság felhívására elhagyja.]

A Testület ezen a ponton szükségesnek tartja felhívni a figyelmet töretlen gyakorlatára, miszerint ha az Rtv. szerinti rendőri fellépés mögöttes jogalapjaként a rendőrség egy Rtv.-n kívüli jogszabályban meghatározott tényállás tekintetében fennálló gyanúokra (pl. bűncselekmény vagy szabálysértés gyanújára) hivatkozik, a Testület – a kérdéses cselekményért egyébként fennálló szabálysértési vagy büntetőjogi felelősség kérdésében való állásfoglalás nélkül – vizsgálja, hogy az adott esetben fennállt-e olyan fokú gyanú, amely elégséges jogalapot szolgáltatott az intézkedéssel megvalósult jogkorlátozásra. Amennyiben a Testület ezt a vizsgálatot nem végezné el, a jogkorlátozás érdemi kontrollja kiüresedne, illetve elmaradna, és ezzel sérülne az érintett panaszhoz való alkotmányos joga.

b) A Testület anélkül, hogy a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet (továbbiakban: Gyer.) és a Ptk. részletes elemzésébe bocsátkozna, szükségesnek tartja az alábbiak rögzítését a szülői kapcsolattartás kapcsán.

A Ptk. 4:178. § (1) bekezdése kimondja, hogy a gyermeknek joga, hogy különélő szülőjével személyes és közvetlen kapcsolatot tartson fenn. A *kapcsolattartás rendezése* cím alatt a Ptk. 4:181. §-a a következő szabályt rögzíti.

„(1) A kapcsolattartásról a házassági vagy a szülői felügyelet rendezése iránti perben a szülők egyezséget köthetnek; egyezségük hiányában a kapcsolattartásról - kérelemre vagy a gyermek érdekében hivatalból - a bíróság dönt. Ha házassági vagy a szülői felügyelet rendezése iránti per nincs folyamatban, a kapcsolattartásról a szülők megegyezésének hiányában a gyámhatóság dönt. A döntés előtt az érdekelteket és az ítélőképessége birtokában lévő gyermeket meg kell hallgatni.

(2) A kapcsolattartásról a bíróság vagy a gyámhatóság a gyermek korának, egészségi állapotának, életkörülményeinek, a szülők személyes körülményeinek és az ítélőképessége birtokában lévő gyermek véleményének figyelembevételével rendelkezik.

(3) A kapcsolattartásra vonatkozó határozatban rendelkezni kell a kapcsolattartás gyakoriságáról, időtartamáról, folyamatos vagy időszakos voltáról, arról, hogy felügyelt kapcsolattartásra kerül-e sor, továbbá a gyermek átadásának és visszaadásának helyéről, idejéről és módjáról, a kapcsolattartás elmaradására vonatkozó értesítési kötelezettségről és az elmaradt kapcsolattartás pótlásáról.”

Végezetül szükséges még utalni a Ptk. kapcsolattartás akadályozásáért, szabályainak megszegéséért való felelősséggel, valamint a kapcsolattartási jog korlátozásával, és megvonásával kapcsolatos rendelkezéseire is. [4:183. §-4:184. §]

„(1) Ha a kapcsolattartásra jogosult vagy kötelezett személy a kapcsolattartást kellő indok nélkül akadályozza vagy szabályait megszegi, az ezzel okozott kárt köteles a másik félnek megtéríteni.

(2) A gyámhatóság kérelemre kötelezi a kapcsolattartást kellő indok nélkül akadályozó, a kapcsolattartás szabályait megszegő felet a kapcsolattartás akadályozása, szabályainak megszegése folytán keletkezett igazolt költségek viselésére.”

„4:184. § A gyámhatóság vagy - házassági vagy szülői felügyelet rendezése iránti perben - a bíróság a felróható magatartást tanúsító szülő vagy más kapcsolattartásra jogosult személy kapcsolattartási jogát a gyermek érdekében korlátozhatja vagy megvonhatja.”

A Btk. 208. §-a a következőként rendelkezik a kiskorú veszélyeztetésének büntetéről: „A kiskorú nevelésére, felügyeletére vagy gondozására köteles személy – ideértve a szülői felügyeletet gyakorló szülő, illetve gyám élettársát, továbbá a szülői felügyeleti jogától megfosztott szülőt is, ha a kiskorúval közös háztartásban vagy egy lakásban él –, aki e feladatából eredő kötelességét súlyosan megszegi, és ezzel a kiskorú testi, értelmi, erkölcsi vagy érzelmi fejlődését veszélyezteti, büntetett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”

A Btk. 210. § (1) bekezdése szerint „aki a hatósági határozat alapján nála elhelyezett kiskorú és a kiskorúval kapcsolattartásra jogosult személy közötti kapcsolat kialakítását vagy fenntartását a kapcsolattartás kikényszerítése érdekében alkalmazott bírság kiszabását követően is önhibájából akadályozza, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő”.

A Btk. 211. § (1) bekezdés értelmében „aki végrehajtható hatósági határozat alapján elhelyezett kiskorút attól, akinél a hatóság elhelyezte, annak beleegyezése nélkül, az elhelyezés tartós megváltoztatása céljából elvisz, illetve a kiskorút rejtve vagy titokban tartja, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő”.

A Testület újfent hangsúlyozni kívánja, hogy ha az Rtv. szerinti rendőri fellépés mögött jogalapjaként a rendőrség egy Rtv.-n kívüli jogszabályban meghatározott tényállás tekintetében fennálló gyanúokra (pl. bűncselekmény vagy szabálysértés gyanújára) hivatkozik, a Testület – az adott cselekményért egyébként fennálló szabálysértési vagy büntetőjogi felelősség kérdésében való állásfoglalás nélkül – vizsgálja, hogy az adott esetben fennállt-e olyan fokú gyanú, amely elégséges jogalapot szolgáltatott az intézkedéssel megvalósult jogkorlátozásra. A Testület fontosnak tartja hangsúlyozni: nem abban a kérdésben foglal állást, hogy az illető elkövetette-e a bűncselekményt vagy sem, hanem abban, hogy *az adott helyen és időben rendelkezésére álló adatok alapján* a rendőr gondolhatta-e azt, hogy vele szemben felmerül a bűncselekmény elkövetésének – a megalapozott gyanú szintjénél alacsonyabb fokú – gyanúja. Amennyiben igen, úgy a rendőri intézkedés akkor is jogszerű lehet, ha utóbb azt állapítják meg, hogy az érintett nem követett el bűncselekményt, vagy a bűncselekmény elkövetése nem bizonyítható.

A konkrét eset kapcsán a fentebb hivatkozott Rtv. rendelkezés értelmében a Testületnek tehát azt kellett vizsgálnia, hogy a bejelentő előadása, a rendőrség tudomására jutott információk alapján fennállt-e valamely jogellenes cselekmény elkövetésének olyan fokú gyanúja, amely a rendőrség intézkedési kötelezettségét megalapozta.

Erre a kérdésre Testület egyértelmű igennel felelt, hiszen a bejelentésben előadott felvethették a fent hivatkozott bűncselekmények– *intézkedéshez szükséges, minimális szintű*– gyanúját.

A Testület a fentiek alapján megállapította, hogy a bejelentés alapján a rendőröknek intézkedési kötelezettsége keletkezett, így az intézkedés kezdeményezése a panaszos és II. r. panaszos tisztességes eljáráshoz való jogát nem sértette.

3) A Testület ezt követően a II. r. panaszossal szemben alkalmazott kényszerítő eszköz használatának megalapozottságát vizsgálta

a) A panaszos kifogásolta, hogy a II. r. panaszossal szemben testi kényszert alkalmaztak.

Az Rtv. 47. § alapján a rendőr - intézkedése során - az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszert) alkalmazhat.

Szükséges megemlíteni az Rtv. 16. §-ának (1) bekezdését, mely szerint a rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak.

Az Rtv. 61. §-ának (1) bekezdése szerint a kényszerítő eszköz alkalmazására az érintettet – ha az eset körülményei lehetővé teszik – előzetesen figyelmeztetni kell.

A Testület ehelyütt utal az arányosság már többször hivatkozott követelményére is, amelyet az Rtv. 15. §-ának (1) bekezdése úgy határoz meg, hogy a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával, míg a (2) bekezdés szerint több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.

A Szolgálati Szabályzat a kényszerítő eszközök általános szabályai között, a 39. § (1) bekezdésben rögzíti, hogy kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az intézkedés alá vont magatartása, ellenszegülésének mértéke annak Rtv. szerinti alkalmazását indokolja. A nagyobb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz akkor alkalmazható, ha a kisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre vagy sikere eleve kilátástalan.

A Szolgálati Szabályzat 40. §-a pedig a következőképpen rendelkezik a testi kényszerről. A megfogás, a leszorítás, az elvezetés vagy más, a rendőr által fizikai erőfelfejtással alkalmazott, valamely cselekvésre vagy cselekvés abbahagyására irányuló kényszerítés (a továbbiakban: testi kényszer) akkor alkalmazható, ha a rendőri erőfölény vagy az intézkedés alá vont személy állapota, magatartása folytán a rendőri intézkedés eredményessége ezzel biztosítható. A testi kényszer alkalmazása során a rendőr önvédelmi fogásokat is használhat. A rendőr a támadás céljára szolgáló eszköz használatának megakadályozása, továbbá a támadás elhárítása érdekében az ehhez szükséges erejű és irányultságú ütést vagy rúgást alkalmazhat.

A rendőri intézkedések gyakorlati végrehajtásának alapvető taktikáiról szóló 18/2008. (OT 10.) ORFK utasítás melléklete részletesen tartalmazza az egyes intézkedési taktikák leírását. A kényszerítő eszközök alkalmazásának alapvető taktikáiról szóló fejezetben, a testi kényszerre vonatkozó alapelvek között szerepel – többek között –, hogy a testi kényszer alapvetően megfogást, lefogást, eltávolítást és elszállítást jelent. A rendőr testi kényszer végrehajtása során elsősorban kar-és csuklófeszítéseket, illetve elvezető fogásokat hajt végre. A rendőr továbbá az őt ért támadás során, illetve súlyosabb kényszerítő eszköz alkalmazásának elkerülése érdekében az önvédelmi fogásokat is felhasználhatja.

A rendőri iratok cáfolták a panaszosi állítást és a testi kényszer megtörténtét. A biztonsági intézkedés végrehajtásáról szóló jelentés szerint a II. r. panaszossal szemben nem alkalmaztak kényszerítő eszközt. A kapitányságvezetői átirat e panaszelemmel kapcsolatban azt rögzítette, hogy a kiskorú személy jelenlétére tekintettel a rendőrök empátiakusan, a legkisebb kényszer alkalmazásának mellőzésével intézkedtek a gyámhivatali határozat végrehajtása iránt.

A Testület utal rá, hogy az egymásnak ellentmondó a rendőri és panaszosi állítások feloldására képes bizonyíték hiányában nem lehetett feloldani a testi kényszer alkalmazására vonatkozó ellentmondást, a Testület **arra az álláspontra helyezkedett, hogy a testi kényszerrel összefüggésben a II. r. panaszos emberi méltóságából levezetett testi integritáshoz fűződő jogának sérelme nem megállapítható.**

b) A panaszos sérelmezte, hogy még a bilincselést is kilátásba helyezték a rendőrök, hogy a fiát jobb belátásra bírják.

Az esetre az Rtv. következő szabályai hívhatóak fel.

19. § (1) A jogszabályi előírások végrehajtását szolgáló rendőri intézkedésnek — ha törvény vagy nemzetközi megállapodás másként nem rendelkezik — mindenki köteles magát alávetni, és a rendőr utasításának engedelmeskedni. A rendőri intézkedés során annak jogszerűsége nem vonható kétségbe, kivéve, ha a jogszerűtlenség mérlegelés nélkül, kétséget kizáróan megállapítható.

(2) A rendőr jogszerű intézkedésének való ellenszegülés esetén az e törvényben meghatározott intézkedések és kényszerítő eszközök alkalmazhatók.

A rendőrségi iratok e panaszosi állítást is cáfolták. Mivel a Testületnek szintén nem áll rendelkezésre az ellentét feloldására alkalmas bizonyíték (a panaszbeadványban említett hangfelvétel), így nem lehetett feloldani a figyelmeztetés elhangzására vonatkozó ellentmondást, **ezért Testület álláspontja szerint a II. r. panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő jogának sérelme nem megállapítható.**

IV.

A Testület az ügy gondos mérlegelése alapján arra a következtetésre jutott, hogy a rendőrség kellő jogszabályi felhatalmazás birtokában kezdeményezett intézkedést, ezért a panaszosok tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető joga nem sérült. Az egymásnak ellentmondó állítások miatt a Testület nem tudott jogsérelmet megállapítani azon panaszosi állítással kapcsolatban, amely a kényszerítő eszköz használatát, illetve kilátásba helyezését kifogásolta.

A fentiek alapján a Testület az Rtv. 93. § (2) bekezdése alapján a rendelkező részben foglaltak szerint döntött, és a panaszt átteszi az intézkedést fogyanatosító szerv vezetőjéhez.

Budapest, 2017. július 6.

Dr. Lukács Tamás
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
előadó testületi tag

Dr. Wildner Domonkos
testületi tag

Dr. Cservák Csaba
testületi tag